

แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดนครสวรรค์

Guidelines for School Internal Supervision under Nakhon Sawan Department of Local Administrative Organization

ธาวิต วิริยสกุลทอง

นักศึกษาระดับปริญญาโท คุรุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,
tv_thawit@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ 2. เพื่อเสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยทำการศึกษาความปัญหาของครูการนิเทศภายในสถานศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบบันทึกการสนทนากลุ่มกับประชากร คือ ผู้บริหารจำนวน 9 คน และครูจำนวน 196 คน รวมทั้งสิ้น 205 คน เครื่องมือการวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .959 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้านได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดสื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไรก็ตาม และ 4) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ โดยการสังเคราะห์ความคิดเห็นการประเมินแนวทางจากผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ มีปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร และด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ในขณะที่ด้านการจัดสื่อและแหล่งการเรียนรู้ มีปัญหาน้อยที่สุด

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ คือ 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ 2) ส่งเสริมให้ครูร่วมกันระดมสมองเพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 3) จัดอบรมการใช้สื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไรก็ตามในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทในโรงเรียน 4) มีการนิเทศ ติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การนิเทศ, การนิเทศภายในสถานศึกษา, แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา

ABSTRACT

This research has purpose to study the internal supervision issue in schools under Nakhon Sawan department of local administrative organization. By studying the school internal supervision issue in the school by collecting the questionnaire and group conversation record with population, they are 9 school directors and 196 teachers totals amount 205 people. The research tools used to collect data such as five rating scale questionnaire had reliability value of .959, The analyzed data were calculated by basic statistics were percentage, mean and standard deviation, then presentation of school internal supervision guidelines in school for 4 fields consist of 1) Curriculum and using curriculum 2) Learning management 3) The media, innovation and learning resources 4) Monitoring and supervision assessment by synthesizing opinions, evaluating from experts approaches data were analyzed by content analyzing technique.

1. Problem of School Internal Supervision under Nakhon Sawan Department of Local Administrative Organization, the overall level was high. Specifically learning management had the most problematic second was Academic and using academics then monitoring and supervision while the media, innovation and learning resources had the slightest problematic.

2. Guidelines for School Internal Supervision under Nakhon Sawan Department of Local Administrative Organization were 1) Organizing trainings for enhance knowledge and understanding about the process of learning. 2) Support teachers to participate brain storming for making STEM Education plan. 3) Provide seminars for using media, innovation and learning resources in school Suitable for school context. 4) Supervision following-up and evaluating continuously.

Keywords: School Internal, School Internal Supervision, Guidelines for School Internal Supervision

1. บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญเพราะเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการ และเป็นปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การฝึกอบรม การสืบสานวัฒนธรรมและสร้างสรรค์จริยธรรม ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ ให้เต็มตามศักยภาพที่ตนมีอยู่ การจัดการกระบวนการเรียนรู้นั้น ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (วรัชชา วิเวก, 2551, น. 1)

การนิเทศการศึกษาจึงถือเป็นวิธีการหนึ่งสามารถปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ถ้าไม่มีการพัฒนาครูแล้ว โรงเรียนจะไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนการสอนภายในโรงเรียนทั้งการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ผู้ความก้าวหน้าในวิชาชีพและส่งผลให้การศึกษาของนักเรียนก้าวหน้าไปอย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศภายในจึงเป็นการจัดการศึกษาด้านบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งผู้นิเทศได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าหมวดหรือหัวหน้าฝ่าย ตลอดจนครูผู้สอนตามรายวิชาต่างๆ โดยมีการแต่งตั้งขึ้นเพื่อทราบปัญหาภายในสถานศึกษาและกำหนดแนวทางเลือกที่เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมด้านการเรียนการสอน (อำภา บุญช่วย, 2537, น. 110 - 111)

การนิเทศภายในสถานศึกษานั้นมีความสำคัญมาก เพราะช่วยเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาครูและบุคลากรในโรงเรียน โดย “โรงเรียน หรือสถานศึกษา” ในทุก ๆ ระดับของการจัดการศึกษา การพัฒนาสภาพการเรียนรู้ของนักเรียนจะประกอบด้วยปัจจัยที่หลากหลาย องค์ประกอบที่สำคัญหนึ่งคือ กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน (กรมวิชาการ, 2545, น. 19)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเกิดความตระหนักและสนใจที่จะศึกษาแนวทาง การพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ การนิเทศภายในนั้นจะช่วยเหลือและส่งเสริมผู้สอนให้ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ตามวิชาชีพของตนเกิดประสบความสำเร็จ เนื่องจากการนิเทศการศึกษามีเป้าหมายคือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและ ทักษะครบถ้วน ตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ (สันติ บุญภิรมย์, 2552, น. 205) และนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูเพื่อจัดการศึกษาให้นักเรียน ได้มีพื้นฐานความคิดได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์

3. การดำเนินการวิจัย

ประชากร

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปีการศึกษา 2560 จากสถานศึกษา 17 แห่ง เป็นผู้บริหารจำนวน 9 คน และครูจำนวน 196 คน รวมทั้งสิ้น 205 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และอายุ

ตอนที่ 2 ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ เป็นแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.959 จำนวน 40 ข้อ

2. แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยนำระดับปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่สูงสุด 3 อันดับแรกของแต่ละด้านซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการจัดสื่อวัตกรรมการและแหล่งเรียนรู้ และ 4) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ โดยนำระดับปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา ที่สูงสุด 3 อันดับแรกของแต่ละด้านมาจัดทำเป็นร่างแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเพื่อการปรับปรุงต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยแจกแบบสอบถามให้แก่ ผู้บริหาร และครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างวันที่ 12 กุมภาพันธ์ - 28 กุมภาพันธ์ 2561 จำนวน 205 ฉบับ และได้รับเอกสารคืนจากโรงเรียนครบถ้วน จากนั้นนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการจัดประชุมสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของร่างแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ในวันที่ 29 มิถุนายน 2561 เวลา 9.00 – 12.00 น. ณ ห้องประชุม 14807 อาคาร 14 ชั้น 8 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน โดยกำหนดเกณฑ์ การพิจารณาและคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญว่า จะต้องมีประสบการณ์ในการดำเนินงานพัฒนาครูและหรือพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อแนะนำแนวทางการนิเทศภายในของครูจากประสบการณ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เป็นผู้อำนวยการกองการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 คน
2. เป็นศึกษานิเทศก์ ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 2 คน
3. เป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ซึ่งกำกับดูแลกลุ่มงานบริหารงานวิชาการหรือกลุ่มงานบริหารงานบุคคลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป จำนวน 3 คน
4. เป็นนักวิชาการศึกษาหรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท สาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จำนวน 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการหาค่าร้อยละ (Percentage) 2) ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา วิเคราะห์ด้วยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

2. วิเคราะห์แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในการประชุมสนทนากลุ่ม ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

4. ผลการวิจัย

1. ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ สรุปลำดับดังตารางที่ 1.1 ดังนี้

ตารางที่ 1.1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ ภาพรวม

ด้านที่	รายการ	ระดับปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษา			
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	อันดับ
1.	ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร	4.16	0.71	มาก	2
2.	ด้านการจัดการเรียนรู้	4.19	0.70	มาก	1
3.	ด้านการจัดสื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไร	4.13	0.71	มาก	4
4.	ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ	4.14	0.72	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.16	0.71	มาก	

จากตารางที่ 1.1 พบว่า ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครสวรรค์ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีปัญหาสูงที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.19$) ส่วน ปัญหาโดยภาพรวมในอันดับที่ 2 คือ ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 4.16$) ด้านที่มีปัญหาโดยรวมอันดับที่ 3 คือ ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศ ($\bar{X} = 4.14$) และด้านที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการจัดสื่อวัตกรรมการเรียนรู้อะไร ($\bar{X} = 4.13$)

2. แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด นครสวรรค์ สรุปลำดับดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาต้องแต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อจัดทำคู่มือเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรและการใช้หลักสูตรรวมทั้งส่งเสริมให้ครูทุกกลุ่มสาระใช้ หลักสูตรสถานศึกษา ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้กับครู ความเข้าใจและทักษะ เกี่ยวกับการจัดทำแผน ครูทุกกลุ่มสาระจัดอบรมออกแบบ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการสอนแบบสร้างสรรค์เป็น ฐาน (CBL) สถานศึกษาควรจัดมีการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และทำเนียบปราชญ์ ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเป็นข้อมูลให้ครูนำไปใช้ในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับท้องถิ่นอย่างมี ระบบ มีการกำกับติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร และการใช้หลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมเชิง ปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ และ แสดงความรู้ด้วยตนเอง ควรจัดให้มีการอบรมแก่คณะครูทุกกลุ่มสาระเพื่อพิจารณาเลือกกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ได้มีส่วนอย่างหลากหลาย รวมทั้งจัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โดยส่งเสริมให้ครูทุกกลุ่มสาระร่วมกันระดมสมองเพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) โดยจัดหาวิทยากรในท้องถิ่นให้ความรู้ เทคนิค และ มีความรู้ ความสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ จากนั้นควรจัดให้มีการกำกับติดตามแผนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการผู้เรียน ได้คิดวิเคราะห์ และแสดงความรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยนิเทศติดตามสนับสนุนและเสนอแนะเป็นระยะๆ ตลอดภาคเรียน จากนั้นควรนิเทศติดตามและประเมินผล

2.3 ด้านการจัดสื่อ วัสดุกรรมและแหล่งเรียนรู้ ควรดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาควรแต่งตั้งคณะกรรมการให้คณะครูประชุมหารือการใช้สื่อ วัสดุกรรม และจัดอบรมการใช้สื่อ วัสดุกรรม และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทในโรงเรียน โดยจัดหาวิทยากรให้ความรู้ การจัดการสื่อ วัสดุกรรม และเทคโนโลยี โดยครูควรจัดทำโครงการจัดการสื่อ วัสดุกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัยมีความสอดคล้องในการจัดการเรียน เพื่อจัดกิจกรรมการเรียน จากนั้นนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เครื่องมือ วัสดุ และประเมินผล ไปใช้จริงและนำผลการใช้มาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

2.4 ด้านการติดตาม และประเมินผล การนิเทศในสถานศึกษา ควรดำเนินการดังนี้ สถานศึกษาควรวางแผนส่งเสริมการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมเพื่อบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เริ่มจากประชุมผู้บริหาร โดยให้มีรูปแบบการรายงานสรุปผลที่เป็นขั้นตอนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาครู เพื่อให้มีความเข้าใจและทักษะ เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน โดยการส่งเสริมให้ครูใช้เครื่องมือและ ICT มาใช้ในการนิเทศภายในสถานศึกษาตามขั้นตอนอย่างมีระบบ จากนั้นนำผลขั้นตอนการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนนำมาวิเคราะห์ติดตาม และประเมินผล ผู้บริหาร และครูควรสรุปผลโครงการหรืองานที่ได้รับมอบหมาย และจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บังคับบัญชาเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จทุกครั้ง จากนั้นนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการคิดเชิงระบบ (Input – Process – Output Systems) มาประมวลวิเคราะห์ติดตาม และประเมินผล

5. การอภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยภาพรวมพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ครู โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ จิตรลดา ธรรมขัน (2560) พบว่าการศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอเมืองจังหวัดพะเยาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยพิจารณาารายด้านทุกด้านซึ่งปัญหาอยู่ในระดับมากเรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุดได้แก่ ด้านการประเมินผลและการรายงานผล ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการวางแผน และการกำหนดทางเลือก ด้านการศึกษาสภาพปัจจุบัน

จากผลการวิเคราะห์ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตร และการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา จากการวิจัยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ครูเห็นความสำคัญของการใช้หลักสูตร เพราะหลักสูตร ถือได้ว่าเป็นหัวใจของการจัดการเรียนการสอน เป็นดั่งเข็มทิศอันจะนำไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัชรินทร์ สำนักวิชา (2556) พบว่าปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา ของ เขต 2 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาลำดับตามค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย คือ ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของผู้บริหาร โรงเรียนเช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์ โครงสร้างอยู่ในระดับมาก อันดับสองคือ การเสนอแนะ แนะนำให้ ครูผู้สอนได้ศึกษาหลักสูตรคู่มือ เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรและการกระตุ้น และชี้แนะให้ครูผู้สอนได้ศึกษาหลักสูตร เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก และอันดับที่สามคือ การวางแผน การแนะนำ ชี้แจง ให้ครูผู้สอนเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการ โครงสร้าง เป้าหมาย เนื้อหาสาระ องค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร อยู่ในระดับ มาก ตามลำดับ

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา จากการวิจัยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจ เนื่องมาจาก การจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา ถือเป็นหน้าที่หลักของครู และถือเป็นงานหลักของสถานศึกษา ในการ จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยครูจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีการวางแผน รวมถึงใช้กระบวนการที่ หลากหลายในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งต้องก้าวทันวิทยาการ เทคโนโลยีใหม่ๆ อยู่เสมอ ดังนั้น ครูต้องให้ ความสำคัญในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้จัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตรงตามสถานศึกษาซึ่ง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทวี พุ่มเกิด (2556) พบว่าแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอ ท่าตะโก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 มีระดับปัญหาการการนิเทศภายใน ด้าน การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระดับจาก มากที่สุดจากมากไปน้อย 3 อันดับ คือ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อันดับที่สอง คือการ ระดมสมองเพื่อวางแผน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อันดับที่สาม คือ จัดนิทรรศการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ

1.3 ด้านการจัดสื่อ วัสดุกรรมและแหล่งเรียนรู้ จากการวิจัยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องจากปัจจุบันสื่อ วัสดุกรรม ได้พัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม อันส่งผล ต่อการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความตระหนัก กระตือรือร้นที่จะพัฒนาตนเองให้ เป็นผู้ก้าวทันโลก และทันเทคโนโลยี อีกทั้งต้องหาแหล่งเรียนรู้เพื่อนำมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน เพื่อให้ทันสมัยทันเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตติยา มะโน (2561) พบว่าแนวทางการนิเทศภายใน โรงเรียนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ด้านสื่อ และเทคโนโลยี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมาก 2 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย คือ การสร้าง เครื่องมือการนิเทศผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และการนิเทศผ่านแอปพลิเคชัน ตามลำดับ

1.4 ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศในสถานศึกษา จากการวิจัยภาพรวมพบว่า อยู่ใน ระดับมาก สาเหตุอาจเนื่องมาจาก การติดตาม และประเมินผลการนิเทศเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำคัญ เป็นสิ่งที่จะแสดงว่า โครงการ และการจัดการเรียนการสอนของครูนั้นบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดหรือไม่ ดังนั้น ผู้บริหาร และครูจึง จำเป็นต้องการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอน รวมถึงวิธีการติดตาม และประเมินผลหลากหลาย

รูปแบบ เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จิตรลดา ธรรมชั้น (2560) พบว่าการศึกษาปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ด้านการประเมินผล และการรายงานผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อจากมากสุดไปน้อยสุด คือ โรงเรียนจัดให้มีการรายงานการประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน รองลงมา คือ โรงเรียนจัดให้มีการประเมินผลการวางแผนในการปฏิบัติงานนิเทศภายใน และสุดท้ายคือ โรงเรียนจัดให้มีการนำข้อมูลที่ได้จากการสรุปรายงานผลการนิเทศภายในทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพไปใช้ในการพัฒนา และปรับปรุงการนิเทศภายในโรงเรียน

2. ผลนำเสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตรและการใช้หลักสูตรในสถานศึกษา คือ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้เบาะความเข้าใจทักษะแก่ครู โดยเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรจากภายนอกมาให้มาให้ความรู้ เกี่ยวกับการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยเน้นการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (CBL) สถานศึกษาควรจัดมีการรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งการจัดทำแผนการเรียนรู้และการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ทั้งนี้เนื่องจาก การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นการฝึกอบรมที่ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญในเฉพาะเรื่อง เนื่องจากผู้เข้ารับการอบรม ได้มีโอกาสที่จะลงมือปฏิบัติจริงในเรื่องนั้นๆ จึงทำให้เกิดความรู้อย่างแท้จริง ซึ่งสามารถที่จะนำมาประยุกต์ใช้ได้ในอนาคต จึงควรที่จะจัดให้ครูได้อบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและความชำนาญในเรื่องที่ต้องการ เพื่อจะได้นำความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานด้านหลักสูตร และการบริหารหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทวี พุ่มเกิด (2556) พบว่า ด้านหลักสูตร ได้แก่ การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำโครงการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรตามกลุ่มสาระ จัดประชุมเชิงวิชาการให้ความรู้และความเข้าใจตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งจัดประชุมสัมมนา และจัดหาวิทยากรให้ความรู้ การจัดทำวิทยากรให้ความรู้ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรตามกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำคู่มือขึ้นตอน และกระบวนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งการศึกษาดูงาน และนิเทศ ติดตาม การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อเนื่อง

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา คือ การจัดให้ครูได้ศึกษาการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ตามที่สถานศึกษากำหนด โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การส่งเสริมให้นักเรียนระดมสมองเพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา (STEM Education) ทั้งนี้ทางโรงเรียนควรจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยการสร้างองค์ความรู้และประสบการณ์ใหม่ให้แก่ครู อีกทั้งเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศที่เข้าหากิจจากงานสอนประจำที่ปฏิบัติอยู่ ทำให้ครูได้พบสิ่งใหม่ๆ กระบวนการใหม่ อีกทั้งยังมี โอกาสที่จะแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีประสบการณ์ตรง อันจะก่อให้เกิดแนวคิดใหม่ที่เกิดจากกระบวนการคิดของครูเอง เพื่อนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นันทวี พุ่มเกิด (2556) พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ จัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ความรู้ความเข้าใจ และฝึกปฏิบัติการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ และจัดหาวิทยากรให้ความรู้ เทคนิค และ

วิธีการสอน กำเนินการ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ และนำเสนอผลการจัดการเรียนรู้พร้อมการสาธิต การสอน และวิจารณ์แก้ไขปรับปรุง

2.3 ด้านการจัดสื่อ นวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ คือ สิ่งที่ควรมีการทำข้อตกลงร่วมกับหน่วยงาน ภายนอก หรือจัดตั้งโรงเรียนคู่ขนาน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพัฒนานวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ไปพร้อมกัน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ เป็นองค์กรที่จะต้องพัฒนาผู้เรียน ให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิตตามความต้องการของท้องถิ่น ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงควรมีการบูรณาการร่วมกับ หน่วยงานอื่นในท้องถิ่น อาทิ มหาวิทยาลัย หรือ องค์กรชุมชนต่างๆ เพื่อให้การจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้สถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ทั้ง 2 แห่ง อาจมีความพร้อมในด้านสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีแตกต่างกัน จึงอาจจัดตั้งเป็นศูนย์ เพื่อแลกเปลี่ยนสื่อ นวัตกรรมและและเทคโนโลยีร่วมกันในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รัตติยา มะโน (2561) พบว่า ด้าน สื่อและเทคโนโลยี ควรมีผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีในการนิเทศในแต่ครั้ง โดยกำหนดบทบาทหน้าที่ของ ผู้รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีไว้อย่างชัดเจน มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการ ใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ช่วยในการดำเนินการนิเทศทุกครั้งมีการพัฒนาบุคลากรทุกคนเกี่ยวกับการใช้เครื่อง คอมพิวเตอร์ในการจัดเก็บข้อมูลก่อนเพื่อให้เข้าถึง โครงสร้างของระบบฐานข้อมูลในคอมพิวเตอร์ โดยการนำ คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีการกระตุ้นบุคลากรทุกคนควรมีความสนใจศึกษาค้นคว้าและ พัฒนาตนเองให้สามารถสืบค้นข้อมูลได้ด้วยตนเอง ไม่นิ่งเฉยโดยจัดหาอุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ให้เพียงพอกับ โครงสร้างบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายและมีเพียงพอต่อความจำเป็นต้องใช้ในการนิเทศทุกครั้ง

2.4 ด้านการติดตาม และประเมินผลการนิเทศในสถานศึกษา คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ กระบวนการ วิธีการ รวมถึงกำหนดขั้นตอนในการติดตามและประเมินผลทุกครั้งที่เกิดกิจกรรมการเรียนการสอน โดย ให้กำหนดตรงตามหลักสูตรตามสภาพจริง ทั้งนี้เนื่องจาก การวัดผลและประเมินผลถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญ เพราะ นอกจากจะเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแล้ว ยังสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการจัดการเรียน การสอนของครูอีกด้วย ดังนั้นครูควรให้ครูวางแผนเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินอย่างเป็นระบบ โดยยึดระเบียบว่าการ วัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 เป็นหลัก และต้องคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษา และสภาพจริงของนักเรียนร่วมด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวันธร รุ่งรัตน์ (2558) พบว่า โรงเรียนควร แต่งตั้งคณะทำงานประเมินผลการนิเทศในการปฏิบัติหน้าที่ ควรจัดการอบรมโดยให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินผล การนิเทศแก่ผู้ปฏิบัติการนิเทศควรจัดประชุมผู้ปฏิบัติการนิเทศเพื่อร่วมกันวิเคราะห์ห้อภิปรายผลนำไปปัญหา และ อุปสรรคที่ได้จากการนิเทศมาร่วมกันหาแนวทางแก้ไข ควรแจ้งผลการประเมินให้แก่ผู้รับการประเมินทราบ จากนั้น ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไข และควรสรุปผลการประเมิน

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาและนำเสนอแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของ โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนา เชิงวิชาการ หรือจัด ให้ศึกษาดูงาน เพื่อให้สร้างความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ให้แก่ครูอย่างสม่ำเสมอ

2) สถานศึกษา ควรมีการจัดประชุม วางแผนและมอบหมายงานให้ครูอย่างมีระบบ โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม

3) โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ควรจัดหาเอกสารตัวอย่างหรือคู่มือ รวมถึงสนับสนุนงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ ในการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ ให้แก่ครูอย่างเพียงพอ

4) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ ควรมีการนิเทศติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและครูอย่างสม่ำเสมอ

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและความร่วมมือช่วยเหลือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหลายฝ่าย ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.นันทิยา น้อยจันทร์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ปรีกษา ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ตลอดจนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยจนสำเร็จและเรียบร้อยลงด้วยดี

ขอขอบคุณพระคุณ คณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่ถ่ายทอดความรู้ในรายวิชาต่างๆ พร้อมทั้งกรุณาให้คำแนะนำอันมีค่ายิ่งในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาตรวจเครื่องมือและให้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ทุกท่าน ที่กรุณาให้ข้อมูล ในการทำวิจัยเป็นอย่างดี และเพื่อนนักศึกษามหาบัณฑิตศึกษา สาขาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 15 ที่ให้การสนับสนุน แนะนำช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จนทำให้การวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2545). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.พ.

จิตรลดา ธรรมขัน. (2560). การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในของผู้บริหารและครูใน

โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา.

ชวันธร รุ่งรัตน์. (2558). แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอไพศาลี สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 3.

นันทวดี พุ่มเกิด. (2556). แนวทางการนิเทศภายในของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอท่าตะโก สำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 3.

พัชรินทร์ สำนักวิชา. (2556). ปัญหาการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ระยอง เขต 2.

รัตติยา มะโน. (2561). แนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.

- วรัชชา วิเวก. (2551). การนำเสนอแนวทางการพัฒนาครูของสถานศึกษาในอำเภอสว่างอารมณ์ สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษายุทธธานี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครสวรรค์. นครสวรรค์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). การบริหารงานวิชาการ Academic Affairs Administration. นนทบุรี : ไทยร่มเกล้า.
- อำภา บุญช่วย. (2537). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.